

Altjóða Kvinnudagur

EIN DAGUR TIL KVINNUNUSTRÍÐIÐ

ANNIKA KUNOY IM

Hann er her á hvørjum ári. Dagurin, ið setur sjóneykuna á kvinnuna. Summi vilja vera við, at tað í 2020 er óneyðugt, at ein slíkur dagur verður hildin, tí vit í dagsins samfelag hava rokkið javnrættindum. Einkí er at stríðast fyri. Onnur halda, at hóast vit eru komin langt í

stríðnum um javnrættindi, so er málið ikki nátt enn.

Í 1975 lýsti ST altjóða kvinnudagurin at vera 8. mars. Dagurin verður hildin bæði her í Føroyum og fleiri aðra staðni kring heimin við.

Tað vartóiyvirlýsingástórum kvinnufundi longu í 1910, at Socialistisk internationale í Keypmannahavn legði fram, at ein dagur atti at verða settur av til kvinnuna.

Har varð millum annað lagt

fram, at hesin kvinnudagurin skuldi brúkast til at virka fyri valrætti hjá kvinnum. Kommunistiska internationale fastlegði endaliga 8. mars at vera altjóða kvinnudagur í 1921, men hann varð tá í hævudsheitum hildin, sum kvinnudagur fyri sosialistisku rørsluna, har borgarligu kvinnurørslurnar ikki luttóku.

Eftir seinna veraldarbardaga varð lítið gjørt burtúr degnum, men í 1974 varð

siðurin uppافتur tikin av kvinnurørsluni, og dagurin varð síðani av ST lýstur at vera altjóða kvinnustríðsdagur í 1975.

Á temasiðunum hesa vikuna seta vit sjóneykuna á hendan dagin og um, hvørt tørvur er á honum í 2020.

ANNIKA@SOSIALURIN.FO

Kvinnur á tingi í 42 ár

ANNIKA KUNOY IM

Fyri 105 árum síðani, í 1915, fingur kvinnur og ognarleysisir menn valrætt, tá grundlógvin varð broytt og uppskot varð lagt fram í Løgtinginum um, at broytingin eisini skuldi fevna um Føroyar.

Tá sótu bæði prestur og danskur amtmaður í Løgtinginum, sum eisni kundu leggja uppskot fram, og tað var danski amtmaðurin, ið legði júst hetta

uppskotið fram. Tað skapti nakað av mótstöðu í Løgtinginum. Sjálvstýrisflokkurin helt millum annað ikki, at hendan broytingin at kvinnur skuldu fáa valrætt var ein nóg stór broyting til at broyta grundlógina. Tí skutu teir upp, at aðrar broytingar eisini skuldu fremjast.

Í 1928 stillaði fyrsta føroyska kvinnan, Hansine Hansen, upp til lögtingavalið. Hon stillaði upp fyri Sambandsflokkinn, men hon varð ikki vald á ting. Í 1964 kom Malla Samuelsen í Sjálvstýrisflokkinum inn á ting

sum varaumboð, men sat hon bara eitt stutt skifti.

Í 1978 – fimmti ár eftir, at kvinnur fingur valrætt – vóru tvær kvinnur valdar á ting. Onnur var Jona Henriksen fyri Javnaðarflokkinn, og hon sat til 1980. Hon sat tó sum varalimur til 1988. Hin var Karin Kjølbro í Tjóðveldisflokkinum. Karin Kjølbro sat á tingi til 1990.

Í 1980 varð fyrsta kvinnan vald til landsstýrisfólk. Tað var Jóngerð Purkhús, sum varð tilnevnd landsstýriskvinna í fíggjar- og umhvørvismálum.

Í 1993 varð fyrsta – og higartil einasta – føroyski kvinnuligi lögmaður vald. Tað var Marita Petersen, sum bert sat í sessinum í eitt ár. Marita Petersen var lögmaður frá januar 1993 til september 1994. Aftaná valið í 1994 varð Marita Petersen eisini sum fyrsta kvinnan vald sum lögtingsformaður.

Frá tí at fyrstu kvinnurnar vórðu valdar í Løgtingið fyri 42 árum síðani eru 28 kvinnur valdar beinleiðis inn í Føroya Løgting.

ANNIKA@SOSIALURIN.FO

Karin Kjølbro varð vald á ting 50 ár eftir, at kvinnur fingur valrætt

Politiska skipanin gjørd til menninar

ANNIKA KUNOY IM

Áfyrilestri í Norður-landahúsinum týsdagin undir heitinum kvinnur sum tingmenn, segði 24 ára gamla lögtingskvinnan fyri Tjóðveldi, Hervør Pálsdóttir, millum annað at politikkur ikki er gjørdur til kvinnur og familjulívið.

Hon vísti millum annað á, at tøl frá mannarættindastovninum í Danmark vísa, at kvinnur eru fyra ferðir so ofta fyri seksuellum ágangi á netinum, hóttanum, drápshóttanum og hóttanum um neyðtøku, tá tær luttaka

í almennum kjaki ella verða politikarar, enn menn eru.

– Tað er keðilig politisk mentan, sum kanska ger, at kvinnur halda seg aftur, sigur Hervør Pálsdóttir.

Kvinnur hava heldur ikki so langa søgu í føroyskum politikki, og tí er ikki so vanligt at kvinnur stilla upp ella hava fyrmyndir í føroyskum politikki, greiddi hon frá.

Eisini setti hon spurnartekin við, um flokkarnir gera nóg stórt arbeiði fyri at fáa kvinnur á listanar, og um tær síðani fáa nóg mikið av miðlatíð, tá tær eru komnar á listanar.

Tað fylgir ein óvissa við, tá

man síðani hevur valt at still upp í politikki.

– Liggur tað fyri at seta fimm vikur av til at føra valstríð í, og hevur tú fíggjarligu karmarnar til tað. Vilt tú útseta teg og familju tína fyri at vera illa viðfarin í miðlunum og taka tann ágangin, sum fylgir við, spyr hon. Tú veitst heldur ikki, um tú verður vald, leggur hon aftrat.

Tað er ikki bert ágangurin, ið hevur ávirkan á, um kvinnur velja politiska lívið. Hervør Pálsdóttir vísti á, at tað er nóg annað, ið eisini ger seg galdandi. Her ímillum tað, at arbeiðsmarknaðurin ikki er innrættaður til barnafamiljur,

tí tað er oftast eru kvinnurnar, sum taka sjúkradagar, tá børnini gerast sjúk ella fara niður í arbeiðstíð, tí tær eisini ynskja at raðfesta familjulívið.

– Løgtingsarbeiði er ikki innrættað til familjulívið. Arbeiðstíðirnar eru skeivar. Vit vita ikki altíð, nær vit skulu til arbeiðis, ella hvussu leingi vit skulu vera til arbeiðis.

Tað er tí torført arbeiði at hava, tá tú hevur smábørn, tí tað er torført at innrætta ein virðiliga gerandisdag fyri børnini, staðfestir hon.

– Tað eru ov stórir váðar og mótstöða í mun til fyrimunir, leggur hon aftrat.

Tað er keðilig politisk mentan, sum kanska ger, at kvinnur halda seg aftur í politikki, sigur Hervør Pálsdóttir